

AMICULU FAMILIEI.

FOIA SEPTEMENARIA

PENTRU

INSTRUCTIUNE si DISTRACTIUNE.

Va eși in fie-care septemana odata — Marti'a. — Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu intregu e
4 fl. v. a. [10 franci — lei noi] pre unu cursu semestralu 2 fl. v. a. [5 franci — lei noi.]

Catev'a cuvinte asupr'a cestiunei femeiloru.

Voiu luá sub cercetare positiunea sociale a femeiloru, croita prin legi si moravuri, — voiu asemená-o ace'a cu trecutul si voiu cercá: cum trebuie se fia ea in venitoriu.

Cestiunea pusetiunei femeiloru nu le interesá numai pre ele singure; ci sta in strénsa legatura cu ideiele domnitóre ale secului alu noue-spre-diecelea, — e unu articlu neconditionate necesariu in programulu acestui'a. Pentruca, dupa conceptulu meu, cea mai de frunte problema a secului alu noue-spre-diecelea este de a uní intru sene ideile la parere divergenti, de a face un'a unitate din fusiunea elementoru opugnanti. Devis'a secului alu noue-spre-diecelea este: „Consonanti'a intre libertate si auctoritate, intre credintia si libertatea consciintiei, intre egalitate si graduatiune dignitaria, intre vointi'a libera si atotopotenti'a divina, intre capitalu si sémbrí'a munciei.“

La tóte acestea inse — dupa conceptulu meu — cu totu dreptulu se adauge si acést'a problema momentósa: „Consonantia intre desoltarea paralela a barbatului si a femeiei.“

Nu strémurulu de opositiune cu atátu mai pucinu spiritulu de revolutiune me-a indemnatu la scrierea acestoru síre. Am scrisu cá se provocu la unire pre barbatu si pre femeia: pre acestea doue poteri mai mari ale naturei. Nu dorescu cá femeia se fia barbatu, ci cá barbatulu se se întregésca prin femeia. — Si pana o se ajungemu acést'a avemu de a ne luptá inea multu.

Fora indoiala pusetiunea de astadi a femeiei in familia si societate e multu mai favoritóre decâtu cea din trecutu; legile cu respectu la ele s'au amelioratu intr'unu modu insemnatu si unele defecte de-ale legiloru le-au mai suplenitu si moravurile. A trecutu tempulu, in care parentii au eschisu dupa placu pre fiicele s'ale din ereditate si fratii au despoiatu de tote pre sororile lor, — si in care femeia nu a fostu de cátu ma fientia de pucinu pretiu inaintea barbatului seu si mum'a o persona subordinata fiului seu. Si totusi nici intr'o cestiune nu avemu de-a ne luptá cu mai multe prejudecia si de-a delaturá mai multe inconveniente, de-a suplení mai multe defecte si de-a effectu mai multe inbunatatiri cá chiar' in cestiunea pusetiunei femeiloru. Că-ei femeia cá fientia sociale si morale inea nici nu e defniata destulu de lamuritu! Inea nici astadi nu e deplenu chiarificata intrebarea momentósa: *Ce e femeia?* Desi pre acést'a se baséza totulu; pentruca dela respunsulu seu deslegarea ce se da acestei intrebări atérna si deslegarea unei altei intrebări, ca adeca: *ce pusetiune i-se cuvene femeiei in seculu nostru?*

Se aruncamu o privire fugitiva in trecutu si se vedemu in cátu ne ajuta acel'a a respunde la intrebarea: *Ce e femeia?*

Creatiunea Evei si frumósele cuvente ale bibliei ne dau o icóna frumósa a unitatii barbatului cu femeia, cá a unoru parti constitutive a unui intregu; se observa totusiu cá de órece femeia a fostu creata din cóst'a lui Adamu se presupune atérnatóre dela elu si asié inferióra lui.

Touristii ne spunu ca la poporele selbatece femeiele pórta sarcine pre spate, — ele duc armele dupa ostasi si préd'a dupa vênatori, prin urmare suntu mai puçinu considerate si de câtu fientiele cele mai inferióre: mai puçinu si decâtu animalele portatóre de sarcine.

Neci lumea culta nu ne da o icóna mai favoritóre. Unu conventiculu intrunitu in evulu mediu a luat la desbatere seriosa intrebarea ca: *óre femeiele au sufletu?*

Trecându la filosofi si teologi aflamu ca pre cându o parte considera pre femei de *angeri*, pre atunci ce'alalta parte le socotescu de *diavoli*; si se póte ca ambe partile au dreptu, — dara prin acést'a ele inca nu-su definiate.

Se vedemu tempulu mai de aprópe, seclulu alu optu-spre-diecelea. Seclulu acést'a 'lu representa patru genii mari: Montesquieu, Rousseau, Voltaire si Diderot. Si toti acesti'a au fostu inimici espressi ai desvoltarei femeieloru, indifferenti séu orbi façia de facultatîle intelectuale ale loru. Diderot le-au dejositu confundându-le cu idei'a liberalitatiei, si pentru ace'a prêmárindu inaintea loru sensualitatea animala a Otaitiei li-o recoménda spre imitare. Voltaire care au vorbitu despre tóte obiectele asié de detaiatu, nici-candu nu a scrisu nici unu singuru síru eschisive numai despre femei, si acésta tacere neescusabile numai pentru ace'a o-a intreruptu una singura data pentru cá se blasteme pre tóte femeiele in persón'a femeiei acelei'a care i-a consacratu lui viéti'a s'a si totu ce a avutu. Este bene cunoscuta amar'a satira cu care tractéza elu pre dn'a Duchâtelet. Montesquieu in opulu despre „*Spiritulu legiloru*“ ast'feliu 'si esprima conceptulu seu despre femei: „Natur'a, care a distinsu pre barbati prin putere si intielegentia, numai puterea si intielegenti'a au pus'o de hotaru suprematiei loru. Femeieloru le-au datu delicii si au voítu cá acestea se fia hotarulu puterei loru.“ Spiritualistulu Rousseau inca s'a atrasu de ideiele dominante in veaculu seu si in profundulu si placutulu articlu consacratu femeieloru cá preste voi'a s'a ajunge la urmatóri'a presupusetiune: „Destinatiunea eschisiva a femeiei e cá se placa barbatului, ace'a puçinu impórta cá si barbatulu inca se placa femeiei; — demnitatea barbatului sta in puterea lui, si elu trebuie se placa femeiei si pentru ace'a pentruca e po-

ternicu.“— Si asié femei'a dupa Diderot e *curtesana*, dupa Montesquieu *papusica démna de iubire*, dupa Rosseau *obiectulu de deliciu a barbatului*, dupa Voltaire *nemica*.

Sub revolutiunea francesa doi barbati distinsi au intetítu emanciparea familiara, sociala si politica a femeiei: Condoret prin pressa si Sieyés in adunarea constituantei; dara cuvintele loru fuserá innabusíte prin viersulu aloru trei ómeni poternici ai tempului acelu'i'a: Mirabeau, Danton si Robespierre.

Mirabeau in scrierea s'a despre invetiáméntulu publicu se redica cu vehementia in contr'a incercariloru de a incredintiá femeiloru ocupatiuni sociale, ma nu concede nici admiterea loru la conveniri publice. Danton invetiacelulu sensualului, Diderot, a sustienutu cá femeiele suntu numai obiecte ale sensualitatiei. Robespierre se rescóla cu tóta vehementi'a contr'a propunerei lui Sieyés si o combate, — ér' de alta parte nici cându nu protesta contr'a atérnarei nelimitate a femeiei in viéti'a familiara de pre acelu tempu. Acestu Apostolu mare alu egalitatiei a uitatu din planulu seu de eliberare nu mai puçinu decâtu chiar' diumatarea omenimei.

(Va urmá.)

Unu visu crudu.

(Ari'a cá la: Erá nóptea 'ntunecósa.)

Erá nóptea 'ntunecata	O podóba aurita
Si-unu somnu greu me apesá,	Linu pre umeri-ti curgé,
Cându in gândulu meu de-odata	Si-o cununa pretiuita
Unu visu crudu se aretà:	A t'a frunte încingé.
O beserica pompósa	Dintr'o strana departata
Stralucia de luminari,	Eu sinistru ve priviám,
Si-'n ea glasuri cuvióse	Si-a mea frunte infocata
Cântáu stranie cântari;	De-unu momentu o radímám.
Si in haine de mirésa	Atunci preotu-'n vestmente
La altariu eu te-am vediutu,	Catra voi inaintá,
Cum stái palida, frumósa	Si cu tainice cuvinte
Lâng'-unu omu necunoscutu;	Mânile ve-'mpreună.

Si-o selbateca sémtire
M'apucá ingrozitoriu,
Si vedeamu c'-a-mea sfêrsire
Se apropiá si moriu.

J. Negruzzi.

IFIGENI'A in TAURI'A

Tragedia in V acte.

— Dupa Euripide. —

(Urmare.)

Actulu II.

SCEN'A II.

Ifigeni'a si unu pastoriu.

Pastoriulu.

Preotésa onorata, a Clitemnestrei fica!
Ti-aducu o scire noua.

Ifigenia.

Ce-i? spune-mi fora frica.

Pastoriulu.

La malulu nostru, unde stanci negre 'ngramadite
Gemu diu'a căsi nóptea de reci valuri lovite,
Doi juni p'alu marei luciu c'o naia au sositu,
Dieitiei jertfa scumpa p'altariu adi de jertfitu.
Tu stai nepregatita? nu mergi la rogatiuni?

Ifigenia.

De unde-su, din ce tíera, nefericitii juni?

Pastoriulu.

Cà suntu eleni, sciu, numai: mai multu nimica 'n lume.

Ifigenia.

Si cum se chiama densii? Nu scii nici aloru nume?

Pastoriulu.

Din ei unulu „Pilade“ pe altulu au strigatu.

Ifigenia.

Si-acest'a p'alu seu pretinu nu scii cum l'a chiamatu?

Pastoriulu.

Nu sciu mai multu nimica.

Ifigenia.

Dar' unde i-ati zaritu?

Pastoriulu.

P'alu marei malu selbatecu de stanci acoperitu.

Ifigenia.

Si voi pastori p'acolo ce trebi ati avutu óre?

Pastoriulu.

Cu boii ne dusesemu, cá se-i scaldamu in mare.

Ifigenia.

Asiu vré se sciu acum'a si modulu cum i-ati prinsu.
Pré 'ngraba-au sositu densii! Vai! ce chinu m'a cuprinsu...
P'altariulu Artemidei multu sange am versatu:
Nici candu inse cu sange elenu nu l'am udatu.

Pastoriulu.

Cum am mânatu pe port'a de stanci boii in mare,
O stanca 'ntr'unu locu este de-a undeloru frecare
Departa subminata, coliba de pescari:
Aci dintre noi unulu doi juni straini drumari,
Vediú, si-abia zarindu-i, pe locu elu s'a retrasu
In degete cu frica, si-a disu cu debilu glasu:

„Vedeti voi nescé umbre cum stau colo sub stanca?“
Unu altulu ér' spre densii cu pietate-adénca
Naltiandu a s'ale mane, ast'feliu a cuventatu:
„O! sante Palemone! patronu bunu, induratu
A naiioru fragile pe mare caletore!
Séu voi de sunteti dóra, o nimfe zimbitóre,
Alui Nereu copile! séu voi, fi luminati
Ai splendidului zeus: O! nu ve superati
Pe noi nici-candu in viétia! o, fíti cu indurare!“
Unu altu pastoru bravu inse ridiendu cu hohotu mare
De acésta ruga pia, a disu cá-acei juni suntu
Doi caletori de viforu mânati p'acestu pamentu,
Si stau ascunsi de frica, sciendu ca 'n ast'a tíera
E datina, strainii jertfíti p'altariu se piéra.
„Asié va fi!“ amu disu noi, si toti ne-amu apucatu
Se-i prindemu, se-i aducemu aice la junghiatu.
Atunci dintre ei unulu se scóla de pre stanca
Patrunsu de chinu in sufletu si de-o dorere-adénca;
Miscandu din capu suspina, acusi furiosi sbiéra,
In fine ast'feliu dice, urlandu cá si o fiéra:
„Nu vedi, nu vedi, Pilade! a iadului balauru,
Ce vré se me omóre, cum vine cá unu tauru,
Racindu grozavu, spre mine, de sierpi incungiuaratu?
Si-unu altulu cole, éta-lu! vomandu focu ne'ncetatu
Cum sbóra susu, in bratie-i tienédu pe maic'a-mea
Cá s'o asvirle 'n mine, vai, ca p'o stanca grea!
Ah! Unde asiú ascunde, căci me omóra 'ndata!“
Nebunu ast'feliu grait'a, si faci'a-i desperata
Luà trasuri si forme diverse de 'ngrozire,
Si vocea-i devenise o crancena racnire,
Cum spunu cá-i vocea celoru de Furiu prigoniti.
Noi stámu privindu la densulu de spaima inlemniti
Ér' elu luandu in mana unu palosiu lungu si greu,
S'arunca 'n turm'a nóstra de vite, cá unu leu,
Si cugetându cá-omóra a iadului Furiu,
Implánta alu seu palosiu in costele loru vfi,
Incátu a mării spume sangióse devenira.
Ér' noi vediendu atunce boi multi cum ne perira
Ucisi de-alui grea mana, cu totii ne-am armatu,
Si 'n cornu suflandu indata la lupta am strigatu
Intrég'a regiune, vediendu cá numai noi
Indar' am vré se 'nvingemu cu-asié doi bravi éroi.
In scurtu tempu ne-adunasemu o céta numerosa.
Voiniculu, ér' trecédu-i mani'a furiósa,
Cadiú josu lancedu, galbenu, la gura inspumatu,
Ce noi vediendu, la mana totii petri am luatu,
Si-a da 'n elu incepuramu. Dar' soçulu lui fidelu
Stergea faci'a-i sangiósa, si stá totu langa elu,
Cu trupulu seu scutindu-lu de-a nóstre loviri grele.
Cum se cuvine-a face cu-amici in tempuri rele.
Acusiu, trezitu din lesinu, se scóla si elu ér'
Si observandu periclu, a suspinatu amaru.
Ér' noi din tóta partea cu petri l'am lovitú.
Odata inse densulu tristu astufeliu a graitu:
„Ah, se morimu, Pilade! dar' mórtea se ne fia.
Cu-atatu mai gloriósa: urméza-mi acum mie

Cu sabi'a in mana!⁴ — Atunce noi zarindu
A loru splendide arme prin aeru stralucindu:
Fugit'amu, se ne-ascundemu de densii cá de focu.
Dar' pân' au fugitu unii, o parte-a statu in locu
Totu dandu in ei cu petri. Ah! de eráu in stare
P'acei'a se-i combata, scapáu⁷ vii de perdiare,
Cáci nime dupa densii n'ar' fi mai aruncatu.
Dar' armele in urma din mani ei fe-au scapatu,
Si dup'o lunga lupta, cu mare⁷ greutate,
I-amu prinsu, i-amu legatu tiépanu cu manele la spate,
Si i-am adusu la rege, ér' densulu ti-i trimite
Se-i sacrifici p'altariulu Dieitiei premarite.
Te bucura, fecióra! cá ai adi se jertfesci.
Doi juni chiar' din Greci'a, de unde si tu esti.
Acést'a — tierei t'ale, ce te-a jertfitu odata,
In portulu Aulidei — va fi buna respłata.

Ifigenia.

E bine. Prinsonerii aice se-i aduci,
Si eu totu ce-i de lipsa voiu face pân' atunci.
(Pastoriulu ese.)

SCEN'A II.

Ifigenia (singura).

O, anima mea trista! Odata mai milósa
Cu multu erái tu fačia de jertfele doióse,
Si lacrimai cu gele jertfindu unu peregrinu,
Dar' astadi dupa visulu, ce m'a⁷ umplutu de chinu,
M'afłati pré reu dispusa, ori cine voi se fiti!
Sum plina de manía, cáci ce-i⁷ nenorociti,
Candu densii ardu in sufletu de-alu suferintiei focu,
Nu potu se vree bine celoru mai cu norocu.
O! de-ar' tramite ceriulu vre-o naia cu bunu ventu,
In care se sosésca pe-acestu fatalu pamentu
Elen'a ingamfata a mea ucigatóre,
Cá se-mi resbunu asupr'a-i, se nu mai védia sóre.
Se-i multiemescu odata cu acést'a Aulida,
De ceea, unde grecii, cu scopu se me ucida,
M'au prinsu cá si p'o vita, si chiar' alu meu parinte
Voiá se me jertfésca p'altariulu — dinei sante.
O! (cáci aceste chinuri eu nu le uitu in viétia)
De cate ori cuprins'am genunchii lui in bratie,
Dicându: „Prin tine tata, voiu fi trista mirésa!
Mirés'a mortii negre... Mi-ai scrisu se viu de-acasa,
Cáci Achile me cere; si-acum'a tu voiesci
In loculu lui cu negrulu tartaru se me 'nsoçesci?“
Si ast'felu impreuna cu fratele-mi iubit,
De care visulu jalnicu 'mi spune cá-a moritu,
Rogatu-m'am cu lacrimi, se aiba indurare.
Indar' fú inse plansulu, indaru ori-ce rogare!
O, frate scumpu Oreste! de-ai mersu de pe pamentu
A cui blastemu si ura te-a pusu ore 'n mormentu?
Me miru si de natur'a dieitiei Artemide:
P'acei, ce-au versatu sange de omu, dens'a i-eschide
Din splendidulu seu templu; ér' ochii ei ceresci
Gasescu placere numai in jertfe omenesci!
Nu credu, cá Leto, fiic'a lui Zeus dintre stele

Ar' fi nascut'o 'n lume cu patimi asié rele.
Si nu credu nici aceea se fia-adeveratu:
Cá diei p'alui Tantalú fú candu-va l'au mancatu.*)
Eu cugetu, cá-acesti omeni, fiindu assasini ei:
Nu-si potu alta ideia formá nici despre diei,
De-acea-i incarca ast'felu cu crime omenesci.
Pecatulu locu nu are in sferele ceresci!

(Finea actului II)

ELU TREBUE SE SE INSÓRE.

Novela de Maria Schwarz.

(Continuare.)

Dam'a cea mica continuá din nou:

— Unu anu mai tardiu am convenitu in Parisu, si
dupa-ce d-t'a in continuu mai torturatu cu amorulu
d-t'ale, ti-am promis a te primi in diu'a urmatória...

— Eu inse aveam se caletorescu inca in ace'a-si
di, acést'a dara e adeveratu, inse d-t'a nu esci mada-
m'a Claire. Ea a avutu o fačia desirata si de totu pa-
lida.

— Preste unu anu ti-ai depusu omagiale la picio-
rele mele in Neapolea, si in o séra de véra frumósa si
farmecatória éra-si mi-ai daruitu amorulu d-t'ale.

— De care eu éra-si am fugitu inca in ace'a di,
trečându intr'alta tíera. Dara d-t'a chiar' atátu de pu-
çinu poti fi dómnia Marguita cá cele de autái, — pen-
truca ea n'a avutu fačia plina si vesela a dt'ale.

— In Vien'a pâna la asié nebunía ai fostu amo-
risatu de mine, încátu ai voiitu a-ti sdrobi capulu cu
glontiu, déca nu-ti dadeam una întâhnire...

— La care eu nu m'am infaçisiatu, pentru-cá cu
o ora mai inainte am parasitu Vien'a. Dara statur'a
contesei Schauerwick nici decum nu erá asié de sub-
tíre cá a d-t'ale.

— In Copenhag'a ai calaritu doi cái pâna la
omorire, numai cá se căseigi pentru mine flórea care
voiám a mi-o pune in peru la balulu ministrului, —
direptu respłata ti-am promis celu de antáiú valsu...

— Da, — inse eu nu me-am infaçisiatu la balulu
acest'a, ci am caletoritu in Elveti'a. Si dt'a nu poti fi
dr'a Hempel, pentru-ca ea avea o portare in catu-va
pré provocatoria.

— D-t'a ai dreptu domnulu mieu, cá eu nu sum
nici un'a din aceste dame, pre cari d-t'a le-ai cuceritu
cu amorulu d-t'ale, si apoi le-ai parasitu; eu din contra
sum o femeia, pre care d-t'a o-ai cautatu in tóta vié-
ti'a dtale... De câte-ori ti-ai descoperitu d-t'a amo-
rulu, acésta femeia a disparutu din vederea ochiloru
dt'ale, si pentru cá se o reafli, le-ai lasatu pre cele-
alalte un'a dupa alt'a.

— Cu adeveratu, d-t'a esti fórte originala, dom-
niti'a mea! Dici cá te-am cercatu in tota viétia mea

*) Traditiune elena.

ii totu-si am parasitu pentru dt'a pre tote acele femei pre cari cugetám, cá le iubescu. Ah! — suspinã Milnes — dorere, e dreptu cá pâna acum'a nu am iubitu neci o femeia mai multu de siese septemani, afora de un'a, si ace'a esti d-t'a, de cumv'a adeca nu esti vré-un'a din cele numite. Déca inse d-t'a dici cá te-am adóratu eu in intréga viéti'a mea, atunci de securu me confundi cu fratele meu, lordulu Milnes, care se alipesce de ide'a sinceritatiei cu passiuine in adeveru infocata. Dara nici acést'a nu se póte, — pentru-ca elu e uritu . . . fórté uritu, . . . d-t'a ratacesci.

— Intru adeveru strigã dam'a ridiéndu, — dóra numai nu voiesci a me face se credu, cá in privinti'a acést'a nu semeni cu fratele d-t'ale? Asculta-me d-lu meu! Acuma dupa ce ai amaritu viéti'a atãtoru femei, ér' pe mene me-ai urmatu in trei luni chiar' cá si umbr'a fidela, si mai persecutatu: nu ai fi atãtu de bunu, se te lasi de acést'a petrecere? Vedi, eu marturisescu sinceru, cá deja m'am obositu pe deplinu in acésta vênatoria.

— Déca d-t'a vorbtaí indata la prim'a nóstra con venire atãtu de lamuritu si hotaritu, indata te-asíu fi parasitu, pentru-ca atunci inca nu erám atatu de securu, cá dt'a si ace'a fientia anumita e un'a si ace'asi persóna. Ace'a si d-t'a inca poti cugetá, cá nu speru a pune capetu la acésta caletoria, pâna candu nu-ti voiu vedé faci'a. Déca d-t'a nu esti Ev'a, atunci a buna séma esti un'a dintre favoritele mele de odinioára. Si acést'a e de securu caus'a pentru care voiesci a remané necunoscuta inaintea mea; si in urma din acést'a provine si ur'a d-t'ale.

Milnes, tóte aceste le díse cu o linisce atãtu de mare, incãtu se poté observá chiaru, cá voiesce a iritá pre protivnié'a s'a.

— D-t'a asié dara credi, cá au fostu unu tempu in care te-am impartesitu in favorulu meu?

— Da, pentruca femeí'a nu uresce pe nimene intru atãt'a, cá pre ace'a, care s'a aretatu ingrátu faci'a de dens'a.

Asié dara d-t'a intru adeveru nu ai datu inca nici odata de ó asia femeia, care contrastandu amóru-lui d-t'ale se-ti fi respinsu omagiale?

— Cu adeveratu, d-t'a esti cea de antaia care te lupi asié de indelungatu in contr'a mea.

— E bine, cá se-ti aretu dara, cumca neci-odata nu te-am impartesitu in nici unu favoru, nici cá-ti dau ceva sperantia la vre-unu favoru din parte-mi, punu capetu acestei mascari.

Tener'a dama rupse de pre faci'a s'a larv'a, si Milnes sari in picioare cu cuvintele aceste:

— Ah scieam eu, cá esti domniat'a domnisióra Eva!

Elu ingenunchiã de jumatate inaintea ei si in tonulu reverintiei si alu bucuriei adeverate díse:

— Cu adeveratu d-t'a esti singur'a femeia, pre care o-am iubitu vré-odata si singur'a care inca nu mi-a datu nici baremi sperantia pentru venitoriu.

— Ah! . . . d-t'a inse ai iubitu fórté, da, fórté multe femei! — respunsé Ev'a ridiendu. — Redicã-te d-lu meu, d-t'a ai ingenunchiatu multu mai adeseori, decãtu cá eu se potu vedé in acést'a ingenunchiare altu cev'a decãtu o datina.

— D-t'a esti crudela, d-ra Eva, — díse Milnes redicëndu-se. E adeveru, cá am amblatu cá unu ne-bunu, dupa o multime de femei, dara n'am iubitu nici un'a dintre ele.

— Si aceste cuvinte le-ai dísu tuturoru caror'a ti-ai oferitu anim'a.

— Se póte cá le-am dísu, dara inainte de acést'a nici odata nu am cugetatu seriusu.

— Si cu ce poti comprobá acést'a?

— Cu ace'a ca m'ai facutu se desperezu in acést'a caletoria.

— Care desperare inse nu te-a impiedecatu de a urmá trei luni de díle pre o femeia necunoscuta.

— Acést'a necunoscuta ai fostu d-t'a. Ah d-ra Eva, cugeta numai la cuvintele care le-ai dísu mai inainte, ca adeca in tóta viéti'a mea te-am iubitu pre domniat'a.

Ev'a erupse in visu cu hohotu si aruncându-se pe fotoliu, díse:

— Vedi, d-lu meu, eu prin aceste am intielesu numai ace'a, cá d-t'a totu-deaum'a ai iubitu si adóratu numai fantóme, cari nici-odata nu le vei aflá. Si dam'a necunoscuta inca a fostu numai o asié figura de noru, . . . acuma si acést'a inca a disparutu.

— Dara, acésta necunoscuta erai d-t'a, si eu prin urmare te iubescu! — respunse Milnes asemenea ridiendu.

— D-t'a nu esti in stare a iubi decãtu fantóme. Marturisesce-o insu-ti, cá ai unu caracteru de totu spulberaticu si o anima de totu nestatornica, carei'a asemenea nu póte avé decãtu unu francesu.

— D-ra Eva, acést'a se póte luá dreptu o vate-mare, a se asemená unu englesu cu unu francesu!

— Ah, d-t'a me socoti prea buna, déca cugeti cá mi-voiu retrage cuvintele.

— Eu voiescu a te convinge numai despre ace'a cá unu englesu déca iubescé seriusu, elu remâné sinceru neintreruptu pâna la mórtea sa, si cumca femeí'a pre care o impartesiesce in amorulu seu, in urma e silita se-lu iubésca.

Milnes in momentulu acest'a aretá o faci'a de totu seriósa.

— *Acést'a o concedu, dara d-t'a nu esti dintre englesii acesti'a.

— Ce'a ce nu am fostu pâna acum, potu fi de aci inainte.

— E imposibilu d-lu meu, natur'a-ti sventuratica, cá — si a fluturelui, se opune diametralminte la hotarirea d-t'ale, — nu te ostení cu asié lucruri neimplinivere.

— Grigiesce d-ra Eva, se nu stee lângá usiorinti'a unui englesu o adeverata seriousness!

— Si apoi ce ti-ar' folosi chiar' déca ti-ar' succede a me convinge despre unu lucru atât de incredibilu, cum ar' fi amorulu d-tale. D-t'a nu vei fi in stare a me dobândi in vecii veciloru. Alt'mintrea d-lu meu, remâi numai lângă principiulu de pâna acuma, de a nu iubi decâtu singuru din petrecere. Crede-me, că acel'a a fostu unu principiu foarte laudaveru, si din partea mea nici-odata nu am de scopu a te abate de pre calea acést'a. — A fi inse obiectulu unui astfelu de amoru nu e pré placutu pentru nimenea; pentru ace'a, se traiesci cu bene d-lu meu. Credu că ai caletoritu deja destulu dupa mine, acum te poti întorce la calea-ti propria, si dupa-ce ti-s'a indestulitu curiositatea, speru, că vei încetá de-a me mai persecutá, si de aici înainte voiú póte traí in pace . . . .

Ev'a cu aceste se redicá si facú unu complimentu inaintea lui Milnes; acest'a inse remase nemiscatu pre fotoliu.

— D-t'a te insieli, d-ra Eva; nici câtu de puțin nu mi-e scopulu de a te parasí atât de curêndu, pentru ace'a te rogu fi buna si-ti ocupa éra-si loculu!

— D'apoi că nu avemu de a ne mai spune nimicu . . . .

— Se póte că d-t'a ai gatatu, dara eu nu. Speru, că nu vei fi atât de necomplésanta, că se me dai afara pâna ce nu me voiú dechiará precisu.

— Fia dara, te rogu inse se nu lungésci multe vorbe, pentru-ca si pâna acuma inca asié sum de obosita, încátu me temu, că mi-asíu poté pierde si bontonulu.

— D-t'a ai disu, că n'asiu fi in stare a te convinge despre amorulu meu. Si ace'a totu-si se va intemplá, pentru-cá eu asié voiescu. Ai disu mai departe că eu nici odata nu te voiú dobândi; é'r' eu nu voiú încetá a-ti repeti declaratiunea-mi de amoru, pâna ce nu-mi vei daruí mie anim'a d-tale. Mi-ai aruncatu in ochi, că eu nu iubescu decâtu singuru din petrecere, da, asié a fostu pâna acuma, pre d-ta inse te iubescu pentru fienti'a d-t'ale; si in urma ai disu, că amorulu meu nu pré póte placé nimenui. Eu voiescu că in o di se-ti retragi cuvintele acestea, si d-t'a o vei face acést'a, pentru-cá eu nu me voiú departá de lângă d-t'a, pâna-ce nu te vei întorce catra mine cu cuvintele: „Eu te iubescu!“

— D-t'a intru adevéru esti pré incrediutu, ca 'ti vene a sperá imposibilulu.

— Asié dara, e de totu imposibilu că se me iubesci d-t'a vré-odata?

— Da, de totu imposibilu.

— Eu voiú comprobá contrariulu, si acést'a atât e de adevératu, câtu e de adevératu si ace'a că eu 'su anglesu.

— Asemenea totu atât e de adevératu, că eu nu voiú dice nimenui cuvintele acestea: „Eu te iubescu!“

decátu singuru barbatulu meu, pre câtu e de adevératu că eu sum o femeia cu putere deplina. Déca ai avé de a mai vorbí ceva si mai departe, cauta la mine si vei vedé că-su somnurosa preste mesura.

Pentru unu omu vanu si fantastu, nu póte fi nimic'a mai ingrozitoriu, decâtu déca i se spune in față de catra o femeia tinera că e nemarginitu somnurosa in societatea lui.

Cuvintele acestea facura se rosiésca si faci'a anglesului nostru, — cu tóte acestea, elu respunsé cu sânge rece:

— Indata te voiú parasí; concedé-mi inse d-ra a mai adauge singuru acést'a: D-t'a 'mi dísesi, că am caletoritu destulu dupa d-t'a. Da d-ra, si nu am de cugetu a te urmá mai departe!

Cu aceste redicându-se Milnes díse: „Se traiesci fericita d-ra Eva, si fi convinsa, că de si nu te voiú urmá mai departe, totusiú voiú aflá cale si modu, prin care voiú poté a te convinge, despre marimea si seriozitatea amorului meu si a te face cá se me iubesci.

Ev'a indata ce remase singura 'si intinsé braçiale spre usia si siopti cu zimbetu gloriosu.

— „Elu me iubescé, — elu trebue se se însóre!“

Milnes ajungându in chili'a s'a se aruncá pe fotoliu, dicându intru sine:

— „Ea trebue se me iubésca, — ea trebue se fia a mea!“

(Va urmá.)

❶ mandra stea, o mandra stea!

(Imitatiune.)

O mandra stea! o mandra stea!
Cum luminezi anim'a mea
Si cum descepti in ea amoru
Pentru-unu iubitu si scumpu odoru.

Odaí'a mea me tiene prinsu,
Dara focu-'n mine s'a aprinsu
— Că-ci copilitiele pe plaiu
Aparu că angerii in raiu. —

O mandra stea! ce dici tu: Nu?
Se nu facu eu precum faci Tu?
Se nu sarutu copilele
Precum tu floricelele?

Atât'a lume ai petrunsu
Si mie nu-mi poti dá respunsu!
De ce-amaresci anim'a mea
O mandra stea, o mandra stea?

C. Morariu

REVISTA.

Monumentulu ostasiloru din judetiulu Peatr'a ca-diuti in lupt'a pentru independentia Romaniei — donatu orasiului Piatr'a de catra fiiulu acestui orasiu, distinsulu profesore Vasilie Alesandrescu Urechia, lucratu in marmore de carara si impodobitu cu armele tieiei, ale judetiului si cu corone de lauru, fu asediatu in ¹³/₂₅-a oct. in murei interiori ai catedralei S. Stefanu celu mare din Piatr'a, intre portretele marelui Domnu si alu Dómnei s'ale, si acoperitu cu velu negru. Cu acésta ocazione d. V. A. Urechia tienú o conferintia istorica, in care a vorbitu despre luptele lui Stefanu celu mare cu Albert regele Poloniloru, in urm'a caroru lupte esindu invingatoriu Stefanu celu Mare zidi antaiu catedral'a s. Ioanu din Piatr'a si nu multu in urma zidi si turnulu de langa dens'a. — Domineca in ¹⁴/₂₆ oct. s'a inauguratu monumentulu, dupa program'a stabilita de comitetu. Desi ploaia neintreruptu, multime mare de poporu si unu numeru forte insemnatu de inteligentia civile, besericésca si militara luara parte la cortegiu, care era deschisa de music'a gardei, in fruntea gardei de onore civice, — urmandu apoi, dorobantii si calarasii, elevii scoléloru, delegatii Universitatiloru si ai judetiiloru, comitetulu festivu, dl. Urechia cu elevii sei, portandu ghirlande cununi de flori, familiile osteniloru ca-diuti in resbelu si in fine unu publicu numerosu din tote clasele societatii. Ajungendu la beserica au intratu in ea tote delegatiunile. Clerulu orasiului cu S. S'a Protoereulu gimnasiulu a intonatu imnul „Fri ai Romaniei,” dupa care d. V. A. Urechia rosti unu discursu frumosu asup'r'a temeii, ca acelu poporu manifesta vitalitatea s'a, care are cultulu trecutulu, elu adause: Poporulu Romanu traiesce, fiindu-ca parentii nostri au sciutu se móra, din stejaru, stejaru cresce, si din vulturu, vulturu nasce si terminá invocandu maretiele umbre ale gloriosiloru Domni in templulu carora pune piós'a marmora comemorativa pentru ostenii cari sub conducerea marelui Capitanu si Domnu Carolu I. continuara viteji'a strabuna. — Velulu negru cadiu de pe monumentu si d. generalu Radovici, delegatulu guvernului respunse in numele armatei prin cuvinte viu-aclamate, depunendu o cununa pe marmor'a comemorativa. Asemenea facura toti ceialalti delegati. Pe la 4 ore primari'a urbei Piatr'a a datu unu ospetiu familiiloru soldatiloru morti. La 7 ore sér'a orasiulu dadu unu banchetu in onorea dlui profesoru Urechia, si a delegatiuniloru. Inainte de banchetu comitetulu serbarei cu autorulu Urechia si delegatii au datu o telegrama M. S. Domnitoriului, prin care 'lu asigurá, ca „nu potu a nu-si amentí cu respectu, iubire si viua recunoscintia de Capitanulu mare, care a condusu la gloria pe aprodiu Romani.” Domnitoriulu a respunsu dlui V. A. Urechia in modulu urmatoriu: „Esprimu recunoscintia mea pentru monumentulu redicatu in orasiulu Piatr'a in onorea osteniloru din judetiulu Neamtiu, ca-diuti in resbelulu intreprinsu pentru independentia Romaniei. Me asociez cu anim'a la onorurile date unu'a din regimentele cele mai brave ale armatei si care prin sangele versatu a redicatu atatu de susu numele de Romanu. Multiamirile mele tuturoru acelor'a, cari au luat parte la acestu actu frumosu si dtale in deosebii. — Carolu.”

In Galati se va redica unu monumentu commemorativu care va se infacisiese pre *Altet'a S'a Regale Elisabet'a Dómna Romaniei* îngrijindu pre unu ostasiu romanu ranitu in resbelu.

In memori'a fericitului Manuile Gojdu. Junimea romana din Buda-Pest'a a cercetatu in nov. n. dupa améidiadi pre marele ei defunctu Manuile Gojdu, care, cá fostu comite supremu si mai tardiu cá septemvir, dupa cum se scie, a facutu pe sém'a junimei studiöse romane o fundatiune care se urca pana la 300,000 fl. Vorbitoriulu tenerimei Traianu Barzu candidatu de professore, in discursulu seu tienutu in limb'a romana, a accentuatu cu deosebire insemnatatea fundatiunei lui Gojdu, si intre altele a disu: Memori'a lui Gojdu va trai in veci in peptulu natiunei romane recunoscátore, cá unu tesauru scumpu, cá-ci densulu cu propriiele sale mani si-a inscristu numele pre column'a nemurirei.“ Dupa cuventarea acésta entusiasmata a lui Barzu, stipendistii fundatiunei au decoratu mormentulu lui Gojdu cu-o cununa de dafinu legata cu panglice tricolore cu inscriptiunea: „Stipendistiulu Gojdu“, ér' corulu vocalu a intonatu melodí'a funebra: „In planulu celu secretu.“ Dimitrie Ioanescu fostulu comite supremu alu comitatului Zarandu, in numele reprezentantieii fundatiionale multiamí apoi tenerimei romane pentru pietatea ce-a documentat'o faci'a de marele ei mortu.

Spani'a fu isbita de unu ingrozitoriu desastru care intrece catastrofa dela Seghedinu. Mai multe districte au fostu inundate: mii de ómeni inecati, pierderile materiale se redica la preste 50 de milióne. Autoritatile au inmormentatu 600 cadavre numai in valea Segurei si, nepotendu-se inca strabate in unele tienuturi, unde sate intregi au disparutu, se presupune, cá cadavrele ingropate sub derfmaturi nu se voru gasi decátu dupa mari lucrari de uscare. Se dice, cá preste 300 persoane au fostu térte in mare numai in díu'a de 15 oct. La Murcia, in cuartirulu „de Carmen“ si „de San-Benito“ s'au derimatu 250 case si 100 amenintia a se derima. Districtele Lorca si Orihucla nu suntu astadi decátu unu imensu lacu de námolu. Mai multe sate au disparutu cu totulu. — La Nonduermas, preotulu si paraclisierulu fugiti in clopotnitia besericei, n'au voitu se deschida usile nefericitoru locuitori, cari mai toti au peritu sub ochii loru. Indignarea poporului in contra acestui preotu fara anima si a demului seu subalternu, a fostu aprópe de a provocá disordine; autoritatile au arestatu pe acesti doi complici si li s'a intentatu unu procesu criminalu. Dar', afara de acestu casu de miserabilu egoismu, câte acte de abnegare si de eroismu. In nóptea de 14, au fostu scene oribile si totu de-odata sublime. Intunereculu, sunetulu clopotelor, mugirea vijeliei, sgomotulu surdu ce'lu faceau apele Segurei, se amestecáu cu tipele multimei ingrozite, cu apelurile desperate ale victimelor, cu sgomotulu caselor ce se cufundáu sub loviturile curentului. Cãti-va ómeni de anima, armati cu laterne si cu tortie, isi dára zadarnice silintie pentru a veni in ajutoriulu nefericitoru, cari se urcasera pe acoperisiele caseloru loru. Se sponu lucruri ingrozitóre. Familii intregi au disparutu sub apa, cu câteva momente inainte de-a le veni ajutoriu; femeii, betrani, copii acatiati de obiecte plutitóre chemáu ajutoriu, fara nici unu folosu, talasurile ii tãrau, ii isbiau de obstacole si, slabiti in poteri, nefericiti disporeau in abisu. 50 de leghe patrate, de pamentu cultivatu suntu cu totulu devastate, o suta de sate distruse. In stabilimentele publice din Murei'a si la locuitorii caritabili din acelu orasiu suntu 12,000 de muncitori lipsiti de totu, goli, fometosi, desolati, cari au pierdutu tote sperantiele si fiintiele pe carele iubiau. Cãta nefericire!

Tramway — trenu cu cai — va se se infientieze in Cluslu.

Afganistanulu se incorpora in imperiulu Indiiloru. Dispositiunea prin care guvernulu britanicu faci' ac'asta incorporare prevede tractarea cu dreptate si buna-cuvientia a poporatiunei afgane, respectarea relegiunei si a obiceiuriloru fie-caruia si resplatarea lealitatiei si a buneloru serviciu cari ori-care afganistanu le-ar' aduce autoritatiloru anglese si pedepsirea delicuentiloru. Ac'asta ti'era se va organisa cu o administratiune permanenta in dilele mai de-aprope prin o conferintia cu fruntasii triburiloru si reprezentantii provinciiloru principale.

Insul'a Cub'a: libera. Representantia Spaniei au adoptatu un'a lege in urm'a careia sclavii din insul'a Cub'a se eliber'za. Ac'asta lege se va promulga in 1. ianuarie 1880 candu sclavii trecuti preste vr'est'a de 55 ani 'si voru dob'and' libertate'a — la momentu. Cei de 50—55 ani se voru eliber' in sept. 17. an. 1880. — cei de 45—50 ani cu finea an. 1882, cei de 40—45 ani cu finea anului 1887, cei de 35—40 cu finea an. 1886, cei de 30—35 ani cu finea an. 1888. — er' ceialalti toti de t'ote vr'estele voru fi eliberati cu finea an. 1890. — Proprietarii sclaviloru respectivii voru fi desdaunati cu c'ate 350 piastrii (31 fl. v. a.) de fia-care sclavu eliber'andu. — Sclavii eliberati de'ca voru vofi a remane si mai departe in serviciulu domniloru de mai inainte ai loru, au dreptulu de a pretinde dela acestia unu salariu lunar cu c'ate de 3 dolari (1 fl. 25 cr. v. a.)

Cu privire la *poporatiunea insulei Cub'a*, insemnamu ca ace'a actualminte numera 704.164 individi europeni (albi), 344.050 negrii eliberati si 227.902 negrii sclavi.

Anti-Semiten-Liga este numirea unei asociatiuni formate de curundu in Berlin cu scopulu de a salva patria de o completa evreizare si de a inlesni traiulu descendentiloru stravechiloru patrioti. — Pentru ajuugerea acestui scopu societatea *a*) va favorisa concurentii neevrei pre t'ote terenurile si afacerile sociale; *b*) va combate si va inlatura influentia evreasca ce exista in administratiunea comuneloru, a statului, in corpurile legiuitoare si in t'ote clasele societatiei, prin incuragiarea muncii, educatiunei si prin liberarea victimeloru nenorocite din man'a camatariloru; *c*) va combate presa evreasca prin fondarea, ajutorarea si incuragiarea diareloru neevreesci; si in fine *d*) va infientia societati si cluburi exclusive, in cari evreiloru nu le va fi permisu a intra. — Simbolulu societatiei e crucea asediata pre o frundia de stejaru.

Calea ferata Apahid'a-Deesiu voiesce a o lua in intreprindere anglesulu Frettwell; si asi' se crede ca ac'asta cale care era se rem'ania numai o idea va deveni o realitate.

Cursu pentru inveliarea limbii rusesce se incep' in 1. I. e. pentru officierii din statulu majoru a Austro-Ungariei.

Capitululu din Blasiu s'a completatu aleg'andu-se de Canonici Profesorele gymnasiale *D. Ioan M. Moldovanu* si Secretariulu metropolitanu *D. Dr. Ioan Rotiu*.

Hymen. Se cununa Domnulu *Georgiu Filipu* teologu abs. cu domnisi'ora *Ani'a Marincesiu* la 12. 27. nov. in Pri'a.

O epidemia infuratori gras'za in Iapania si a seceratu deja vieti'a a 150000 omeni.

Cei mai seraci episcopi ai Crestinismului suntu ai Nestorianiloru din Mesopotania; c'aci acestia au unu venitu anualu abia de 300—350 franci (120—150 fl. v. a.) Din care sumulitia trebue se dee cev'a si patriarhului, alu caruia venitu anualu este de 1500 franci (600—700 fl. v. a.) Patriarhulu a convocatu pre dilele mai de-aprope unu Sinodu cu scopulu de a se consulta asupra modului de inbonatire a sortiei Clerului superioru.

Necrologu. A repausatu *Josifu Cepestu* pretore pens. la 7 nov. in Fogarasu. — *Maria Cardosiu n. Cototiu* preot'esa veduva la 12 nov. in Finteusulu meu.

Stefanu Voevod celu Mare de *P. Verussi* a esitu de su tipariu in Bucuresci si se p'ote procura dela Auctorulu din Iassi si dela Librarii cu unu francu — *leu nou exemplariulu.* —

Din Memoriulu lui Josifa Sterc'a Siulatiu de Carpenisiu. Partea II. (Continuare din O lacrima ferbinte.) a esitu de su tipariu in Sabiu si se p'ote procura dela Redactiunea acestei foie cu 50 cr. exemplariulu.

Ambele acestea carti contienu mominte forte interesante din trecutulu Natiunei romane si pentru ace'a le recomandam spre procurare totoruru cetitoriloru nostrii; c'aci in acestea tempuri de restriste, este bene a ne reaminti baremi candu din candu bravur'a cu care parentii nostrii au sciutu infrunta incercarile de cutropire a neamulu nostru si a es' invingatori din t'ote atacurile dujmanose ale protivniciloru nostri!

Logografu

de *Mihailu Marcuti.*

Din urmatoarele 26 silabe: a, na, ren, mor, na, ro, na, ran, na, liu, ma, ro, ri, an, o, ar, ra, b, le, a, ria, i, ne, i, ern, eb, se potu forma 13 cuvente, din ale caroru litere initiale cetite de sus in jos resulta numele unui statu din Europ'a.

1. Unu riu in Germania;
2. Unu riu in Italia;
3. Unu nume femeiescu;
4. Unu altu nume femeiescu;
5. Unu imperatu alu romaniloru;
6. Unu nume femeiescu;
7. Unu dieu;
8. Unu riu in Asia;
9. Unu podu in Asia;
10. Unu canton in Elvetia;
11. Unu riu in peninsula pireneica;
12. Unu riu in Frantia;
13. Unu riu in Elvetia.

Terminulu pentru deslegare e 20 decembrie a. c.

Intre G'acitori se voru sortia icone frumoase si carti pretioase.

Deslegarea G'acitureri numerice din nrulu 5.

Ionu Bratianu e celu mai mare romanu.

Bene o au deslegatu Domnele si Domnisiorele: *Emilia Popu n. Marcusiu*, *Emilia Onciu n. Ciavoschi*, *Elena Bramu n. Simionu*, *Lucretia Munteanu n. Popu*, *Maria C. Popu*, *Cornelia Lazariciu*, *Anna Popescu*; si Domnii: *V. B. Muntenesu* si *Gregoriu Popu*.

In urm'a sortirei esecutate in 18. 20. nov. premiale eserise *lea-c'aseigatu* Domn'a *Lucretia Munteanu n. Popu*, Domnisi'ora *Anna Popescu* si Domnulu *V. B. Muntenesu*.

Deslegarea G'acitureri de semne din nrulu 4 ni-o tramisese si *D. Georgiu Tam'aga* din Mahala.

POST'A REDACTIUNEI.

F. A. C., P. M. si V. B. Se voru publica pre r'endu.

S. H. S. Avendu de-a face mai multe indreptari ici-colo si neajung'andu-ne tempulu, numai mai tardioru se va p'ote publica. Si pana atunci te vedemu buerosu cu altu soi'u de lucrari: sc'anteintie, poesii populare, anecdote etc.

Noptea cea de-antain Idei bune si espressiuni frumoase, dara sf'ersitulu (III). . . . Ve-amu scrisu epistola privata.

Desperarea a . . . Nu despera! Ac'asta incercare nu-i succesa, dar' dupa multa incercare preste 1—2 ani poti se lucri cu succesu. „Calendarulu Sat. Romanu“ 5 esempl. costa 1 fl. 50 cr. cu portu francatu din partea noastra. Nrii 5—6 vi s'au espedatu din nou. G'acitura se va publica.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gherla. Imprimaria „Georgiu-Lazaru.“ 1879.